

Αριθμ. Πρωτ.: 39547

Αθήνα, 18 Ιουλίου 2023

Π Ρ Ο Σ

- Υπουργό Υποδομών & Μεταφορών
κ. Χρήστο Σταϊκούρα
- Υφυπουργό Υποδομών & Μεταφορών / αρμόδιο για Υποδομές
κ. Νικόλαο Ταχιάο
- Υφυπουργό Υποδομών & Μεταφορών / αρμόδια για Μεταφορές
κα Αλεξοπούλου Χριστίνα

ΘΕΜΑ: Υπόμνημα θέσεων ΣΑΤΕ – Αίτημα συνάντησης

Σχετ.: Η υπ' αριθμ. 39484 / 30.6. 2023 / επιστολή ΣΑΤΕ προς εσάς

Αξιότιμοι κ.κ,

Ο ΣΑΤΕ για περισσότερο από μισό αιώνα εκπροσωπεί την ελληνική εταιρική εργοληπτική επιχειρηματικότητα, εκπροσωπώντας τεχνικές εταιρείες κάθε μεγέθους, δυναμικότητας και ειδίκευσης. Σήμερα αριθμεί περισσότερες από 650 τεχνικές εταιρείες εγγεγραμμένες σε όλες τις τάξεις του ΜΕΕΠ (Α1 – 7η) και αναγνωρίζεται ως η αντιπροσωπευτικότερη εταιρική εργοληπτική οργάνωση στην Ελλάδα.

Ο Σύνδεσμός μας εκτιμά ότι υπάρχει συστηματική αναγκαιότητα μεταρρυθμίσεων στο θεσμικό πλαίσιο παραγωγής δημοσίων έργων, με στόχο τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των δράσεων και τη βέλτιστη αξιοποίηση των δημοσίων πόρων, μέσω της διαφάνειας.

Υπό αυτό το πρίσμα καταθέτουμε υπόμνημα με κυριότερα θέματα που απασχολούν τον κατασκευαστικό κλάδο δημοσίων τεχνικών έργων και που ευνότητα αφορούν στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας, την ευημερία των Ελλήνων πολιτών και το Δημόσιο συμφέρον καθώς και την, με υγιείς όρους, άσκηση της εργοληπτικής επιχειρηματικότητας στην χώρα και, σε συνέχεια και του σχετικού, αιτούμαστε συνάντηση μαζί σας με αντικείμενο τη συζήτηση και επίλυση των κρίσιμων αυτών θεσμικών και λοιπών ζητημάτων που εκκρεμούν¹.

Με τιμή,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΕΡΑΚΑΚΗΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΒΡΑΪΛΑΣ

Συν.: Υπόμνημα θέσεων ΣΑΤΕ

¹ Το υπόμνημα θέσεων ΣΑΤΕ κατατίθεται συμπληρωματικά με το ανάλογο του ΕΣΒΥΚ - του οποίου ο ΣΑΤΕ αποτελεί ιδρυτικό μέλος - και προφανώς στηρίζουμε πλήρως.

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΑΤΕ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ**

1. Έκδοση νέων συντελεστών αναθεώρησης τιμών

Η πιο πρόσφατη Υπουργική Απόφαση για αναθεώρηση τιμών αφορούσε στο πρώτο τρίμηνο 2022 (Ιανουάριος - Μάρτιος 2022), ως απόρροια των συνεχιζόμενων σοβαρών οικονομικών επιπτώσεων στον τομέα της εκτέλεσης των δημοσίων έργων λόγω της παρατεταμένης αύξησης των τιμών των υλικών.

Έκτοτε, δεν υπήρξε απόφαση για νέα αναθεώρηση τιμών με τις τιμές των υλικών, των εργατικών και των μισθωμάτων μηχανημάτων έργων να συνεχίζουν να αυξάνονται καθιστώντας δύσκολη και ασύμφορη την υλοποίηση των έργων που, σε κάθε περίπτωση, έχουν προϋπολογιστεί με εντελώς διαφορετικές τιμές, σε ένα διαφορετικό οικονομικό περιβάλλον.

Έχοντας διανύσει 15 μήνες από την τελευταία έκδοση συντελεστών αναθεώρησης - οι οποίοι αφορούν μόνο σε μεταβολές τιμών υλικών - παρακαλούμε να κατοχυρωθεί νομοθετικά και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα - μέχρι την πλήρη λειτουργία της «Εταιρίας Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων & Μελετών» - μηχανισμός παραγωγής συντελεστών αναθεώρησης, τιμών υλικών, εργατικών και μισθωμάτων μηχανημάτων έργων από επικαιροποιημένο σύστημα αναλύσεων κόστους εργασιών περίπου 400 άρθρων τιμολογίων, με έμφαση σε εργασίες που επηρεάζονται από τις αυξήσεις καθώς και σε αναλύσεις τιμών εργασιών που δεν συμπεριελήφθησαν στις προηγούμενες υπουργικές αποφάσεις.

Παρακαλούμε να θεωρήσετε **ως εξαιρετικά επείγον το ζήτημα της έκδοσης νέων συντελεστών αναθεώρησης τιμών συμβάσεων δημοσίων έργων.**

2. Εταιρεία Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων & Μελετών

Διαπιστώνεται **αδικαιολόγητη κωλυσιεργία**, πέραν των 14 μηνών, **στον ορισμό Προέδρου και Διευθύνοντος Συμβούλου του ΔΣ της «Εταιρείας Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών»** - Ανάπτυξη, λειτουργία και διαχείριση του Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ) και του Ηλεκτρονικού Συστήματος Προσδιορισμού Κόστους Συντελεστών Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ), όπως προβλέπεται από την ΚΥΑ 60/6-4-2022, από τον Υπουργό Υποδομών.

Σημειώνουμε ότι όλοι οι παραγωγικοί φορείς που προβλέπονται στην σχετική ΚΥΑ έχουν ήδη ορίσει τους εκπροσώπους τους.

Σημειώνεται επίσης ότι ο ΣΑΤΕ από κοινού με ΣΤΕΑΤ και ΠΕΔΜΗΕΔΕ, με δική τους χρηματοδότηση, έχουν ήδη ετοιμάσει και επιδείξει σε εκπροσώπους του υπουργείου, πιλοτική εφαρμογή στο διαδίκτυο, συστήματος ανάλυσης τιμών, τιμολόγησης και αναθεώρησής τους για 400 βασικά άρθρα οικοδομικών εργασιών και έργων οδοποιίας.
Πρέπει άμεσα να προχωρήσει η συγκρότηση του ΔΣ της Εταιρίας.

3. Διαφάνεια

Διαπιστώνεται συνεχιζόμενη αδιαφάνεια στις διαδικασίες ανάθεσης έργων τόσο στη φάση ανάθεσής τους όσο και στην υποχρέωση δημοσιότητας των στοιχείων των αναθέσεων.

Συγκεκριμένα διαπιστώνεται:

- Κατάχρηση ενσωμάτωσης στις διακηρύξεις των έργων, ειδικών όρων (φωτογραφικών) και μάλιστα επί ποινή «αποκλεισμού» από το διαγωνισμό.
- Κατάχρηση της διαδικασίας επίκλησης του «κατεπείγοντος» (άρθρο 32 του Ν.4412/2016) στην ανάθεση των Έργων - στην ουσία, δηλαδή, εφαρμόζεται σύστημα απευθείας αναθέσεων.
- **Αναγκαιότητα άμεσης και πλήρους κατάργησης του άρθρου 32Α του Ν. 4412/2016**, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 43 παρ. 1 του ν. 4605/2019, **το οποίο δεν προβλέπεται στις ενωσιακές Οδηγίες** και καταστρατηγεί πλήρως την όποια διαφάνεια στις διαδικασίες απευθείας αναθέσεων, παρέχοντας ανεπίτρεπτα προνόμια στις εργοληπτικές επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν έργα βάσει των συγκεκριμένων εξαιρετικών και αδιαφανών διαδικασιών (πλήρης παραμερισμός του ΕΣΗΔΗΣ, δυνατότητα πλήρους παράλειψης προσκομιδής εγγυητικών καλής εκτέλεσης κ.λπ.). Το συγκεκριμένο άρθρο δεν εξυπηρετεί κανένα θεμιτό σκοπό και δεν έχει κανένα λόγο ύπαρξης.

Οφείλουμε να θυμίσουμε ότι το αίτημα της διαφάνειας και της ενίσχυσης του ανταγωνισμού στην δημοπράτηση των δημόσιων έργων θέτει διαχρονικά και emphaticά ο ΣΑΤΕ, ειδικά τα τελευταία 15 έτη και το συμπέρασμα είναι ότι, δυστυχώς, είμαστε ακόμη σε νηπιακό στάδιο ωρίμανσης των σχετικών διαδικασιών, χωρίς η ευθύνη να βαρύνει τον εργοληπτικό κόσμο.

Επισημαίνεται η μεγάλη σημασία που έχει για την επιτυχή υλοποίηση των δημοσίων συμβάσεων και την εξασφάλιση συνθηκών διαφάνειας και υγιούς ανταγωνισμού, η ύπαρξη μηχανισμών στενής παρακολούθησης της ορθής εφαρμογής της νομοθεσίας καθώς και η δυνατότητα προληπτικού και κατασταλτικού ελέγχου της φαλκίδευσης προβλέψεων της (φωτογραφικοί όροι διαγωνισμών, ανεξέλεγκτες εκπτώσεις, μετατροπή έργων σε προμήθειες ή μελετών σε γενικές υπηρεσίες κ.λπ.).

Για το λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία Μητρώου Έργου με όλο το ιστορικό του έργου (Συμβατικός προϋπολογισμός, συμπληρωματικές συμβάσεις κλπ), το οποίο να είναι προσβάσιμο σε όλους. Πρέπει, επίσης η πρόσβαση στα στοιχεία του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΔΜΗΣ) να είναι ελεύθερα προσβάσιμη για όλους.

4. Μητρώα

Διαπιστώνεται αδικαιολόγητη τετραετής εγκατάλειψη του ΠΔ 71/2019, το οποίο παραμένει ανενεργό, με συνεχείς αναβολές από το 2019, με αποτελέσματα:

Α) την αδυναμία λειτουργίας των αναγκαίων Μητρώων Εργοληπτών, Μελετητών, Συμβούλων κλπ. των οποίων προβλέπεται η λειτουργία από το ΠΔ 71/2019.

Β) την ενδυνάμωση της αβεβαιότητας για το μέλλον των επιχειρήσεων του κλάδου αλλά και

Γ) την δυσπιστία των αναθετουσών αρχών για την επάρκεια μελετητικών και εργοληπτικών επιχειρήσεων που δεν έχουν κριθεί και πιστοποιηθεί για περισσότερο από 8 έτη με συνέπεια την αδρανοποίηση των προβλεπόμενων στο Ν. 4412/16 (άρθρο 136 παράγραφος 3) όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν.4782/2021 περί ιδιωτικής επίβλεψης έργων, ανάμεσα σε άλλα.

Απαιτείται η όσο το δυνατόν ταχύτερη έναρξη ισχύος του ΠΔ 71/2019.

5. Ομαλοποίηση της ροής πληρωμών λογαριασμών στα δημόσια έργα

Το πρόβλημα εξεύρεσης ρευστότητας παραμένει επίκαιρο σε οικονομίες όπως η ελληνική. Στον εγχώριο εργοληπτικό κλάδο το πρόβλημα γίνεται εντονότερο αφού διαχρονικά διαπιστώνεται μεγάλη ασυνέπεια από πλευράς δημοσίου στην αποπληρωμή λογαριασμών έργων και του ΠΔΕ αλλά και του ΕΣΠΑ.

Με δεδομένα τα μεγάλα προβλήματα που δημιουργεί αυτή η επιλογή στην άσκηση της εργοληπτικής επιχειρηματικότητας παρακαλούμε να δρομολογηθεί **μόνιμη και δίκαιη λύση στο ζήτημα έγκαιρης πληρωμής λογαριασμών εκτελεσμένων εργασιών.**

6. Κριτήρια ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 86 Ν.4412/2016)

Προτείνεται η ορθή εφαρμογή του άρθρου 86 του ν.4412/16 όπως αυτό τροποποιήθηκε, δεδομένου ότι στις περισσότερες διακηρύξεις παραμένει ως μοναδικό κριτήριο η χαμηλότερη οικονομική προσφορά ενώ εάν τυχόν προβλέπονται κριτήρια αξιολόγησης αυτά δεν είναι αντικειμενικά αλλά πολλές φορές φωτογραφικά.

Θα πρέπει τάχιστα να εκδοθεί κανονιστικό κείμενο με ευθύνη του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών στο οποίο θα περιέχονται οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές για την ορθή χρήση του άρθρου και την υιοθέτηση των κατάλληλων κριτηρίων αξιολόγησης.

7. Χρόνος ισχύος εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης.

Οι διατάξεις που σήμερα ισχύουν για τον χρόνο λήξης των εγγυητικών καλής εκτέλεσης δημιουργούν μία συνεχή σύγχυση και ανασφάλεια στους αναδόχους των έργων και έχουν ως αποτέλεσμα συσσώρευση εγγυητικών επιστολών χωρίς ουσιαστικό λόγο.

Προτείνεται το πλέγμα των διατάξεων σχετικά με τις εγγυητικές επιστολές να ορθολογικοποιηθεί και όταν ένα έργο έχει περάσει **και το στάδιο της οριστικής παραλαβής** να επιστρέφεται **αυτοδικαίως** η εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσής του.

8. Διαιτητική επίλυση διαφορών (άρθρο 176 του Ν.4412/16)

Θα πρέπει να υιοθετηθεί ως **υποχρέωση να περιλαμβάνεται στα τεύχη δημοπράτησης** η εναλλακτική μέθοδος επίλυσης διαφορών **μέσω διαιτησίας** αντί μόνο μέσω προσφυγής στα τακτικά δικαστήρια και **όχι μόνο ως δυνατότητα**, όπως, δηλαδή, προβλέπεται σήμερα στον νόμο, **δεδομένου ότι καμιά αναθέτουσα αρχή δεν έβαλε σε τεύχος**

δημοπράτησης ρήτρα περί διαιτητικής επίλυσης διαφορών από τη θέση σε ισχύ του νόμου και μέχρι σήμερα. Επιπλέον πρέπει να είναι **υποχρεωτικό και όχι δυνητικό**, όπως προβλέπεται σήμερα στο νόμο, το προβλεπόμενο από το νόμο στάδιο **συμβιβαστικής επίλυσης διαφοράς** πριν την προσφυγή στη διαιτησία.

Στόχος είναι να αρθεί η κατάσταση ανασφάλειας δικαίου που διέπει το σύνολο των δημοσίων έργων στη χώρα μας.

9. Προτάσεις Καινοτομίας

Δεν έχει γίνει κανένα ουσιαστικό βήμα υλοποίησης της δυνατότητας υποβολής των προτάσεων καινοτομίας προς αξιοποίηση πολλών χιλιάδων ακινήτων περιουσιακών στοιχείων του στενού και ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, που παραμένουν εντελώς αναξιοποίητα με μηδαμινές αποδόσεις στην ΕΤΑΔ και άλλους φορείς (κληροδοτήματα, ΑΕΙ, κλπ.).

Το ποσό του προϋπολογισμού της Πρότυπης Πρότασης ύψους τουλάχιστον €200 εκ., που έχει οριστεί με τον Ν.4903/2022 ως προϋπόθεση για την αποδοχή της, είναι αδικαιολόγητα υψηλό και οδηγεί σε αδυναμία υποβολής κρίσιμων προτάσεων, ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, πλην όμως μικρού προϋπολογισμού.

Κανένα έργο με εμβέλεια τα όρια μίας τυπικής Περιφερειακής Ενότητας στην Ελλάδα – με εξαίρεση αυτές της Αττικής και της Θεσσαλονίκης - δεν έχει προϋπολογισμό που να φθάνει σε αυτό το ποσό, κατά συνέπεια και αυτή η νομοθέτηση είναι εξαιρετικά περιοριστική καθώς στερεί από εκατοντάδες δήμους της χώρας, κληροδοτήματα, Πανεπιστήμια, Νοσοκομεία κ.α. τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν περιουσιακά τους στοιχεία και να στηρίξουν την τοπική ανάπτυξη.

Θα πρέπει το ελάχιστο ποσό του προϋπολογισμού της Πρότυπης Πρότασης να μειωθεί σημαντικότερα π.χ. στο ύψος του κοινοτικού ορίου περί τα 5 εκ. €.

10. Κατάργηση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών στα Δημόσια Έργα, με την αυθαίρετη διαδικασία του Ποσοστού Εργατικής Δαπάνης.

Με δεδομένα ότι:

- έχουν γίνει δεκάδες νομοθετικές παρεμβάσεις και πρόοδοι στον τομέα ελέγχου της Αδήλωτης Εργασίας, που ειδικά στην κατασκευή των Δημοσίων Έργων την καθιστά πλήρως απαγορευτική,
- διαπιστώνεται αύξηση επιτόπιων ελέγχων,
- έχει καθιερωθεί καθημερινή ηλεκτρονική Αναγγελία (Έντυπο Ε12) του απασχολούμενου προσωπικού στην «ΕΡΓΑΝΗ», με υποβολή πριν από την έναρξη απασχόλησης, η οποία εκ των πραγμάτων είναι στη διάθεση των ελεγκτικών οργάνων,
- έχουν θεσπιστεί αυξημένα πρόστιμα, ανάλογα του μεγέθους των επιχειρήσεων και σε περιπτώσεις υποτροπών, για τέτοιου είδους παραβάσεις,
- υφίστανται διοικητικές κυρώσεις με επιβολή ποινών που ουσιαστικά **«Κλείνουν»** μία επιχείρηση κατασκευής Δημοσίων Έργων, **όπως αποκλεισμός από την συμμετοχή σε διαγωνισμό ανάληψης Δημοσίου Έργου**, (Περ.(γ), παρ. (2), άρθρου 73, και περ.(γ),

παρ.(2), άρθρου 80, και παρ.(3), άρθρου 305 όπως συμπληρώθηκαν με το άρθρο 39, του Ν.4488/2017),

θεωρούμε πρόδηλο ότι τα περιθώρια Αδήλωτης Εργασίας στις επιχειρήσεις κατασκευής Δημοσίων Έργων είναι **ανύπαρκτα**.

Ως εκ τούτου η μέθοδος καταβολής εισφορών, βασιζόμενη στο Ποσοστό Εργατικής Δαπάνης, εκτός από γραφειοκρατική, αντιπαραγωγική και αντιοικονομική καθίσταται πλέον και περιττή διότι ο στόχος του ελέγχου της Αδήλωτης Εργασίας επιτυγχάνεται με άλλες μεθόδους, πιο αποτελεσματικές.

Κατόπιν όλων αυτών ζητάμε την άρση όλων των σχετικών διατάξεων που αφορούν την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών βάσει ποσοστού εργατικής δαπάνης στην κατασκευή των Δημοσίων Έργων και υπαγωγή των επιχειρήσεών μας στις κανονικές διατάξεις με την σύνταξη Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (ΑΠΔ), όπως ισχύει για τις άλλες επιχειρήσεις και όπως συμβαίνει με τα έργα παραχώρησης.

11. Διαδικασία εισαγωγής θεμάτων προς εξέταση στο Συμβούλιο Δημοσίων Έργων του Υπουργείου.

Στην Υπουργική Απόφαση 125683/21.4.2022/ΦΕΚ 349/28-4-2022 προβλέπεται ότι "η παραπομπή των θεμάτων προς γνωμοδότηση στα Τμήματα του Τεχνικού Συμβουλίου γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών προς τον οποίο κοινοποιείται η ημερήσια διάταξη συνεδρίασης εκάστου τμήματος προς έγκριση".

Αυτή η πρόβλεψη σε συνδυασμό με την απόφαση του Τεχνικού Συμβουλίου να μην εξετάζει ενστάσεις που έχουν κατατεθεί σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 3 μηνών από την υποβολή της ένστασης, οδηγεί σε αρκετές περιπτώσεις στην εξής κατάσταση: αιτήσεις τεχνικών εταιρειών που θα γίνονταν δεκτές από το Τ.Σ. – βάσει προηγούμενων εισηγήσεων, σε ανάλογες περιπτώσεις- για γραφειοκρατικούς και μόνο λόγους να μην εξετάζονται επί της ουσίας και να απορρίπτονται.

Προφανώς, αυτή η εξέλιξη οφείλεται σε αστοχία της διαδικασίας που έχει υιοθετηθεί και **πρέπει τάχιστα να επιλυθεί με την κατάργηση της προβλεπόμενης από το νόμο εισαγωγής της εξέτασης της ένστασης με απόφαση του Γ.Γ.Υ. (παράγραφος 16 άρθρου 174 του Ν.4412/16).**

12. Έλλειψη εργατοτεχνικού προσωπικού

Διαπιστώνεται οξύτατο πρόβλημα στην έλλειψη τεχνικού και εργατικού προσωπικού. Εκτιμάται ότι το κενό στην Ελλάδα τα επόμενα έτη κυμαίνεται μεταξύ 80.000 - 100.000 απασχολούμενοι.

Με δεδομένο ότι οι χρηματοδοτήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και των λοιπών κοινοτικών ταμείων οδηγούν σε νέες προκηρύξεις έργων και συνεχείς συμβασιοποιήσεις, πέραν των έργων παραχωρήσεων και ΣΔΙΤ, οι ελλείψεις σε τεχνικό κι εργατικό προσωπικό είναι για περισσότερο από ένα χρόνο τώρα ορατές – και ακόμη τα εργοτάξια δεν έχουν φθάσει στο ανώτατο επίπεδο ανάπτυξής τους.

Θα πρέπει να διαμορφωθεί ένα ευέλικτο πλαίσιο για την απασχόληση στον κλάδο που θα διασφαλίζει τα θέματα επάρκειας απασχολουμένων, επαρκούς εξειδίκευσής τους ενώ παράλληλα θα εξασφαλίζεται και η ικανοποιητική αμοιβή τους αλλά και η οικονομική ισορροπία των συμβάσεων των εργοληπτικών εταιρειών που σήμερα έχουν επιδοθεί σε έναν οξύ ανταγωνισμό ζήτησης υπηρεσιών τεχνικού προσωπικού.

Άμεσα θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης προκειμένου να γίνει ορθή καταγραφή του πλήθους και των ειδικοτήτων που απαιτούνται και δεν καλύπτονται από την εγχώρια προσφορά καθώς και τρόποι κάλυψης αυτών των θέσεων.